

Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa IV

Kulttuuritoiminnan kustannukset 24 kaupungissa vuonna 2016

Järjestyksessään neljännessä kuntien Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto - projektissa selvitettiin 24 suomalaisen kaupungin vuoden 2016 tilinpäätöksiin sisältyvät kulttuuritoiminnan tulot ja menot. Projektin toteutti Suomen Kuntaliiton, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen ja mukana olleiden kaupunkien yhteistyönä.

Projektiin osallistuneet kaupungit olivat Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rauma, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa.

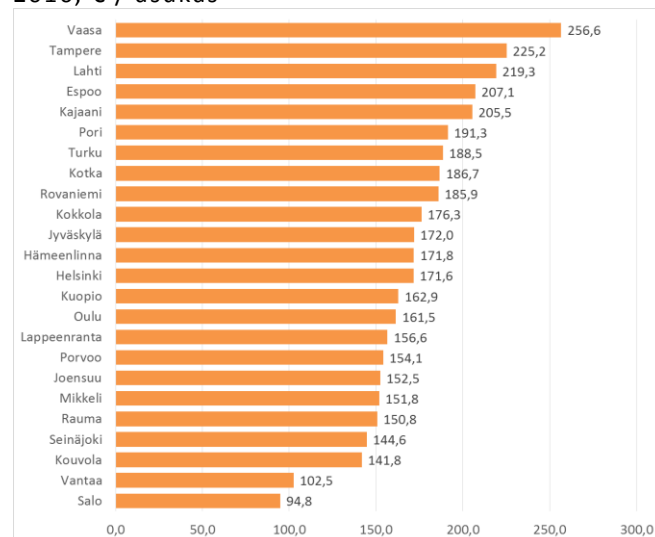
Raportti: Renko, V ja Ruusuvirta, M. (2018). Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa: kulttuuritoiminnan kustannukset 24 kaupungissa vuonna 2016. Helsinki: Cupore ja Suomen Kuntaliitto. [Linkki raporttiin]

Selvityksessä mukana olevat 24 kaupunkia käyttivät kulttuuritoimintaan vuonna 2016 yhteensä 530,9 miljoonaa euroa

Kaupunkikohtaisesti tarkasteltuna kustannukset vaihtelivat 5,1 miljoonasta eurosta 109,0 miljoonaan euroon. Kaupunkien asukaskohtaisesti käyttämä kustannus kulttuuriin vaihteli 95 eurosta 257 euroon.

Taide ja kulttuuri muodostavat kustannuksina tarkasteltaessa pienen osuuden kaupunkien kokonaistaloudesta. Kunnan kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan taloudesta vaihteli kaupungeissa 1,7 ja 4,4 prosentin välillä vuonna 2016. Vuoteen 2013 verrattuna osuus oli laskenut suurimmassa osassa kaupungeista.

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016, € / asukas



Kaupungit saivat omasta kulttuuritoiminnastaan ja kulttuuripalvelujen tuottamisesta tuloja vuonna 2016 yhteensä 65,2 miljoonaa euroa. Summa oli pysynyt lähes ennallaan vuoteen 2013 verrattuna. Kulttuuritoiminnan tuottojen osuus kulttuurin bruttokäyttökustannuksista oli kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 11 prosenttia.

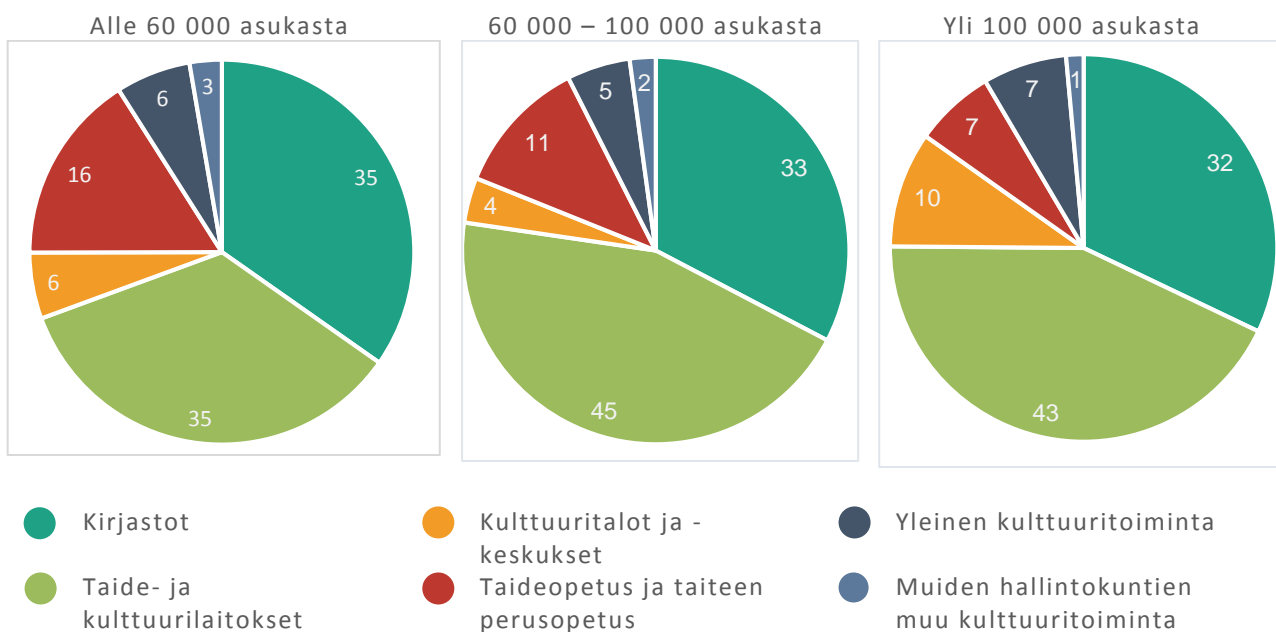
Kulttuurin rahoituksen painopistealueet pysyvät kaupungeissa melko ennallaan vuoteen 2013 verrattuna

Useimmissa kaupungeissa suurin osa kustannuksista kohdistui taide- ja kulttuurilaitosten ja kirjaston toimintaan vuonna 2016. Kustannusten tarkastelu tuo kuitenkin myös esiin eroja kaupunkien kulttuuriprofiileissa ja siinä, mitä toiminnan osa-alueita ne painottavat kulttuuritoiminnassaan.

Taide- ja kulttuurilaitosten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista vaihteli kaupungeissa muodostaen 11–58 prosenttia kulttuurikustannuksista, kaikkien kaupunkien yhteenlaskettu keskiarvo oli 43

prosenttia. Asukasluvultaan alle 60 000 asukkaan kaupungeissa taide- ja kulttuurilaitoksille kohdennetut kustannukset muodostivat muita kaupunkiryhmiä matalamman osuuden kokonaiskustannuksista. Kirjasto muodosti vuonna 2016 keskimäärin 32 prosenttia kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksista. Kaupunkikohtaisesti tarkasteltuna osuus vaihteli 25 prosentista 57 prosenttiin. Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osuus kulttuurin kokonaiskustannuksista kaupungeissa oli keskimäärin kahdeksan prosenttia (vaihteluväli 0-27 %). Osuus oli korkeampi asukasluvultaan suurissa eli yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannukset muodostivat kaupungeissa 4–33 prosenttia kokonaiskustannuksista. Korkeimman osuuden kulttuurin kokonaiskustannuksista taideopetus ja taiteen perusopetus muodostivat alle 60 000 asukkaan kaupungeissa. Kunnan yleisen kulttuuritoiminnan ja muiden hallintokuntien osuudet kulttuuritoiminnan kustannuksista olivat pääsääntöisesti pienet.

Kulttuuritoiminnan kustannusten jakauma (%) osa-alueittain asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä vuonna 2016.



Kaupunkien yhteenlasketut henkilöstömenot vuonna 2016 olivat 252,5 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot muodostivat suurimman osuuden, keskimäärin 44 prosenttia kaupunkien toimintamenoista vuonna 2016. Vuokramenot muodostivat vuonna 2016 noin viidenneksen toimintamenoista ja muut menot 37 prosenttia. Vuokramenojen osuus oli hienoisessa kasvussa vuoteen 2013 verrattuna.

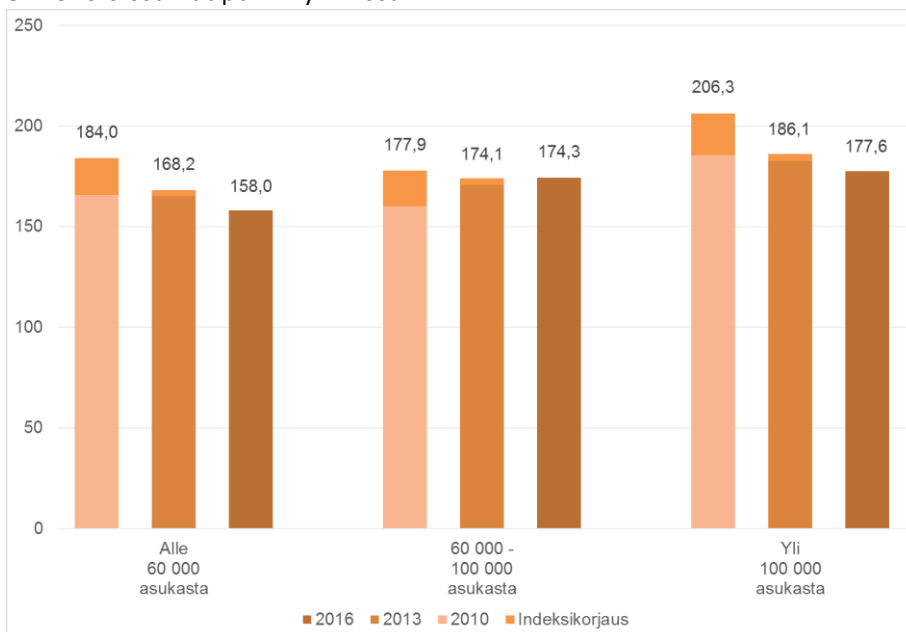
Kunnan rahoittaman toiminnan painopiste oli kunnan itse tuottamissa kulttuuripalveluissa vuonna 2016. Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna kunnallisen toiminnan osuus kaupunkien nettokäyttökustannuksista oli 77,5 prosenttia. Avustuksiin tai erilaisiin avustusluonteisiin eriin kohdistettiin kaupungeissa keskimäärin 22,5 prosenttia kustannuksista. Selvitykseen osallistuvat kaupungit käyttivät vuonna 2016 kulttuuritoiminnan avustuksiin yhteensä noin 119,4 miljoonaa euroa. On huomattava, että moni kunnan avustamista yksityisoikeudellisista organisaatioista on itse asiassa kunnan omistamia ja kuntakonserniin kuuluvia toimijoita.

Vuosien 2013 ja 2016 välillä kustannusten kasvu on useissa kaupungeissa tasaantunut tai kääntynyt laskuun

Vuoteen 2013 verrattuna kaupunkien yhteenlasketut kustannukset kasvoivat 1,5 prosentilla (7,9 miljoonalla eurolla). Vuoden 2013 lukuihin tehdyn indeksikorjauksen jälkeen kustannukset ovat kuitenkin laskeneet 2,1 miljoonalla eurolla. Tarkastelu luo kuvaa kustannusten kasvun pysähtymisestä. Kun vielä vuosien 2007–2010 välillä varsinkin muutamissa suurissa kaupungeissa oli merkittävää euromääräistä kokonaiskasvua, oli kasvu vuosien 2010 ja 2013 jo huomattavasti pienempää. Vuosien 2013 ja 2016 välillä kasvu on useimmissa kaupungeissa tasaantunut tai kääntynyt laskuun.

Kehityksen taustat kaupungeissa vaihtelevat. Kustannusten kasvun pysähtymisen taustalla saattaa olla esimerkiksi toiminnan tehostamista tai toimintojen karsimista. Lisäksi vaihtelu kaupunkien välillä on suurta ja yleisen kehityksen takaa on mahdollista paikantaa kaupunkien välistä eriytymistä. Asukaslukuun suhteutettujen kustannusten vertailussa on huomioitava, että asukasmäärän kasvaessa esimerkiksi kuntaliitoksen kautta kaupungeilla on usein vähemmän rahaa asukasta kohden käytettävissä kulttuuriin.

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



Käytetty indeksi: Julkisten menojen hintaindeksi (JMHI), 2010=100, kuntatalous, kulttuuritoimen tehtäväalue